

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	ESTANCIAS CLÍNICAS I	Código	651G01035	
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	12
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias Biomédicas, Medicina e FisioterapiaFisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Riveiro Temprano, Socorro	Correo electrónico	socorro.riveiro.temprano@udc.es	
Profesorado	Amado Vazquez, Maria Eugenia Aristin Gonzalez, Jose Luis Arnaiz Rubio, Fernando Cagide Quintas, Pablo Manuel Chouza insua, Marcelo Fernández Vago, Raquel Martínez Suárez, Manuel Raposo Vidal, Isabel Riveiro Temprano, Socorro Rodríguez Manso, María Sanesteban Hermida, Yolanda Seijo Ares, Andrea Senin Camargo, Francisco José Vivas Costa, Jamile	Correo electrónico	maria.eugenia.amado@udc.es luis.aristin@udc.es fernando.arnaiz@udc.es p.cagide@udc.es marcelo.chouza@udc.es r.fvago@udc.es manuel.martinez.suarez@udc.es isabel.raposo.vidal@udc.es socorro.riveiro.temprano@udc.es maria.rodriguez.manso@udc.es y.sanesteban@udc.es a.sares@udc.es francisco.senin@udc.es j.vivas@udc.es	
Web	www.ffisacademica.udc.gal			
Descrición xeral	Coñecemento da función extra e intra hospitalaria e na atención primaria, realizando a integración do resto do currículo a casos clínicos con aplicación das actuacións e tratamentos fisioterápicos dentro do tratamento xeneral de cada doente. Actuaciones dentro da conservación da saúde.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos; de forma que, ao termo dos estudos, os estudantes saiban aplicalos tanto a casos clínicos concretos no medio hospitalario e extrahospitalario, como a actuacións na atención primaria e comunitaria.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.

A10	Elaborar o informe de alta dos coidados de fisioterapia unha vez cubertos os obxectivos propostos.
A11	Proporcionar unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica, fomentando actividades profesionais que dinamicen a investigación en fisioterapia.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C7	Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Adquirir a experiencia clínica adecuada para proporcionar habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; susceptibles de ser aplicadas tanto en casos clínicos concretos no medio hospitalario e extrahospitalario, como en actuacións de atención primaria e comunitaria.	A1	B1	C1
	A2	B2	C6
	A3	B3	C7
	A4	B4	C9
	A19		

Iniciar o Razoamento Clínico, é dicir, o método a través do cal cada estudante será capaz de:	A1	B1	C3
	A3	B2	C6
- formular o diagnóstico de Fisioterapia, unha vez identificados os problemas do usuario considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais	A4	B3	C7
	A5	B4	C9
- planificar e deseñar o programa de intervención clínica	A6		
- executar a terapéutica atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia, proporcionando unha asistencia integral aos usuarios	A7		
	A8		
- avaliar os resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados	A9		
- elaborar un informe de alta de Fisioterapia unha vez cubertos os obxectivos propostos, proporcionando pautas e recomendacións domiciliarias	A10		
	A11		
	A12		
	A15		
	A16		
	A17		
Adquirir as habilidades comunicativas, psicosociais e técnicas, así como saber comportarse con rigor e deontoloxía profesional. Incorporar os principios éticos e coñecementos legais da Fisioterapia, para o exercicio práctico profesional. Potenciar o traballo en equipos interdisciplinares para así poder comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, con usuarios e os seus familiares, compañeiros e demais profesionais dentro do ámbito sociosanitario.	A13	B4	C1
	A14		C7
	A19		
Fomentar a importancia da investigación e a procura de información actualizada para o desenvolvemento profesional no ámbito da Fisioterapia.		B5	C3
			C6
			C7
			C8
			C9

Contidos	
Temas	Subtemas
MÓDULO I: Rehabilitación Respiratoria e cardiovascular	<p>Estudo da historia clínica e posterior valoración fisioterápica do paciente respiratorio: análise dos signos e síntomas, patrón ventilatorio, espirometría, probas funcionais, test simples de tolerancia o esforzo, análise gasométrico e/o pulsioximétrico, análise dos ruídos pulmonares (auscultación, percusión), e establecemento do patrón ventilatorio dominante (obstrutivo vs restritivo).</p> <p>Elaboración da historia de Fisioterapia.</p> <p>Aplicación dun protocolo de permeabilización bronquial baseado no uso das ondas de choque, variacións do fluxo aéreo, presión espiratoria positiva e aerosolterapia.</p> <p>Aplicación dun protocolo de cinesiterapia respiratoria no enfermo cirúrxico restritivo.</p> <p>Indicación dos diferentes sistemas de espirometría.</p> <p>Fisioterapia no paciente amputado de orixe vascular, traumático, oncolóxico, e outros procesos cardiovasculares.</p> <p>Preparación do muñón para a protetización.</p> <p>Reeducación da marcha e actividades da vida diaria.</p> <p>Valoración do linfedema. Tipos de linfedema.</p> <p>Drenaxe linfático manual e presoterapia secuencial intermitente.</p> <p>Vendaxe multicapa.</p>

<p>MÓDULO II: Fisioterapia do sistema nervioso central e periférico</p>	<p>Fisioterapia Neurolóxica:</p> <p>Análise do movemento normal. Mecanismo de Control Postural.</p> <p>Elaboración da historia e valoración neurolóxica.</p> <p>Tratamento postural nun enfermo con afectación do SNC</p> <p>Técnicas de fisioterapia en enfermos con afectación do SNC.</p> <p>Síndrome do ombreiro doloroso en enfermos hemipléxicos.</p> <p>Tipos de marcha. Reeducação da marcha.</p> <p>Fisioterapia nas lesións do sistema nervioso periférico:</p> <p>Nervios raquídeos ou espinais: patoloxías de maior prevalencia.</p> <p>Síndromes radiculares compresivos .</p> <p>Síndromes compartimentais do membro superior e inferior.</p> <p>Neuropatías periféricas.</p> <p>Polineuritis desmielizante: Guillain-Barré.</p> <p>Neuropatías axonales: metabólicas, carenciais, vasculares.</p> <p>Síndromes de compresión dos pares craniais.</p>
<p>MÓDULO III: Fisioterapia en Atención primaria e comunitaria</p>	<p>Papel do fisioterapeuta no ámbito da atención primaria e comunitaria.</p> <p>Valoración funcional e psicosocial.</p> <p>Definición dos obxectivos da saúde a nivel individual, grupal e comunitario, de cara á mellora da funcionalidade e da calidade.</p> <p>Planificación e desenvolvemento de actividades grupales e individuais de tipo ambulatorio e comunitario con fins preventivos e/ou terapéuticos.</p>
<p>MÓDULO IV: Fisioterapia da actividade física e deportiva</p>	<p>Papel do fisioterapeuta no ámbito do deporte.</p> <p>Fisioterapia en patoloxía deportiva do membro inferior e superior.</p> <p>Fisioterapia en patoloxía deportiva de raquis e pelvis.</p> <p>Prescripción do exercicio terapéutico adaptado a práctica deportiva.</p>
<p>MÓDULO V: Fisioterapia nas discapacidades asociadas o envellecemento e outras situacións de dependencia</p>	<p>Fisioterapia nos maiores.</p> <p>Valoración integral do adulto maior e identificación dos problemas principais.</p> <p>Abordaxe por sistemas. Pluripatoloxía.</p> <p>Definición de obxectivos a curto prazo a nivel individual e grupal, con fins preventivos e/ou terapéuticos dirixidos a poboación maior.</p> <p>Elaboración e execución do plan de intervención preventivo/terapéutico individual o grupal.</p> <p>Abordaxe do adulto maior nun programa de revitalización.</p> <p>Valoración da discapacidade e dependencia asociada a diferentes situacións clínicas.</p> <p>Aplicación do baremo de valoración da dependencia (BVD) e a escala de valoración específica (EVE).</p>
<p>MÓDULO VI: Exercicio terapéutico e Fisioterapia nas alteracións do aparato locomotor</p>	<p>Fisioterapia en reumatoloxía, traumatoloxía e outras alteracións do aparello locomotor.</p> <p>Identificación das principais probas de valoración da dor, da incapacidade funcional e da exploración física. Aplicación a un caso clínico.</p> <p>Identificación dos principais obxectivos do exercicio terapéutico en enfermos con dor mecánica e/ou con alteracións da estática do sistema músculo-esquelético.</p> <p>Aplicación grupal das diferentes modalidades de exercicio terapéutico.</p>

MÓDULO VII: Fisioterapia Pediátrica	Fisioterapia nos procesos, tanto conxénitos como adquiridos, relacionados cos problemas neurolóxicos, respiratorios, reumatolóxicos, ortopédicos, xenéticos e/ou circulatorios. Fisioterapia no cólico do lactante.
-------------------------------------	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Seminario	A14 A17 A19 C1 C3 C6 C7 C8	8	0	8
Prácticas clínicas	A19 A17 A16 A15 A14 A13 A12 A11 A10 A9 A8 A7 A6 A5 A4 A3 A2 A1 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C3 C6 C7 C8 C9	222	58	280
Proba clínica	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A11 A12 A13 A14 A16 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C9	10	0	10
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao comezo da materia realizaranse uns seminarios presenciais en grupo-clase para introducir ao estudante no ámbito clínico; onde ademais exporanse por parte dos coordinadores da materia os contidos xerais, comúns a todas as unidades docente-asistenciais.
Prácticas clínicas	Correspóndese coa clase clínica: o profesor transmite os seus coñecementos e as destrezas clínicas ao estudante en experiencias reais, co obxectivo de garantir que os discentes adquiren a necesaria competencia clínica, que se inicia en terceiro curso e complementase no cuarto curso. Dentro das prácticas clínicas, cada estudante terá que elaborar un portafolio relacionado coa súa aprendizaxe clínica, que engloba todo o material que o alumno acumula froito das tutorías, sesións clínicas, seminarios formativos, lecturas, procuras bibliográficas e historias clínicas.
Proba clínica	Proba que se realiza á cabeceira do paciente/usuario, isto é nun escenario clínico real, co fin de avaliar as competencias adquiridas durante o desempeño clínico. A avaliación realizarase atendendo aos seguintes criterios: - Capacidade para valorar ao usuario/a, establecer o diagnóstico de Fisioterapia, perfilar os obxectivos e deseñar o plan de intervención. - Capacidade de razoamento clínico, grao de interrelación teórico-práctica e de resolución de novos problemas. - Destrezas e habilidades adquiridas durante o desempeño clínico. - Actitude ante o caso/situación ou problema exposto.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proba clínica Seminario Prácticas clínicas	<p>O obxectivo primordial será orientación, apoio e motivación para facilitar o proceso de aprendizaxe.</p> <p>Farase de forma presencial (directamente na clínica e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) e/ou de forma non presencial (a través de correo electrónico ou do campus virtual).</p> <p>Durante as sesións clínicas recoméndase a formulación de cuestións por parte dos alumnos/as (a participación é un elemento a ter en conta durante a avaliación continuada).</p> <p>Abriranse diversos foros en moodle para tratar as dúbidas e outras cuestións, para que todos os estudantes poidan beneficiarse das achegas dos seus compañeiros.</p> <p>Por tanto, a atención personalizada está orientada a axudar ao alumno na clarificación de conceptos interrelacionados, resolución de dúbidas e adquirir unha visión integrada deste corpo de coñecementos.</p> <p>Ademais, ten o obxectivo de orientar ao estudante na procura e interpretación das fontes bibliográficas.</p>

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba clínica	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A11 A12 A13 A14 A16 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C9	<p>Proba que se realiza á cabeceira do doente, na que o alumno reproduce de forma práctica a actuación clínica necesaria para realizar un diagnóstico ou tratamento específico en relación ao proceso funcional que presente o doente.</p> <p>Valorarase a integración dos coñecementos e o proceso de organización dos mesmos, a relación teoría-práctica, a resolución de novos problemas, as destrezas e actitudes.</p>	50
Prácticas clínicas	A19 A17 A16 A15 A14 A13 A12 A11 A10 A9 A8 A7 A6 A5 A4 A3 A2 A1 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C3 C6 C7 C8 C9	<p>Valorarase o coñecemento dos métodos, procedementos e actuacións fisioterápicas, así mesmo os coñecementos aplicados á práctica clínica: habilidades intelectuais, aptitudes, destrezas e habilidades técnicas e manuais.</p> <p>Portafolio/Caderno de prácticas clínicas: engloba o diverso material que o alumno elabora froito das tutorías, sesións clínicas, seminarios formativos, lecturas, procuras bibliográficas e historias clínicas dos pacientes.</p> <p>No entanto, dentro da avaliación continuada da materia, valorarase tamén a asistencia, puntualidade, actitude, participación razoada, traballo en equipo, resolución de casos e axuda aos compañeiros durante as prácticas.</p>	50

Observacións avaliación

A asistencia ás prácticas clínicas é obrigatoria para asegurar a completa adquisición das competencias da materia. As ausencias puntuais e xustificadas terán que recuperarse nos termos indicados polo responsable da unidade e/ou coordinación da materia. As ausencias non xustificadas non son recuperables.

CUALIFICACIÓN DÁ MATERIA:

A cualificación da materia será a media obtida da suma das cualificacións de cada unha das unidades docente-asistenciais. Para superar a materia, a NOTA obtida deberá ser igual ou superior ao 50% da puntuación posible.

Se presenta máis de 2 unidades docente-asistenciais con cualificacións inferiores ao 50% da puntuación posible, non se calculará a media, e a cualificación final será de suspenso.

A cualificación de cada unidade docente-asistencial virá determinada da seguinte maneira:

- 50% Avaliación continuada: a cualificación da avaliación continuada gardarase exclusivamente ata a convocatoria de 2ª oportunidade (xullo).
- 50% Proba clínica. Se a cualificación obtida na proba clínica é inferior o 50% da puntuación posible, non se calculará a media coa avaliación continuada e a cualificación final da unidade docente-asistencial será de suspenso.

As porcentaxes asignadas a cada metodoloxía poden sufrir pequenas modificacións dun curso a outro en función das necesidades da materia; non obstante, o valor da proba clínica nunca será inferior ao 50% da nota final e o valor da avaliación continuada nunca será superior ao 50%.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Antonello M. (2002). Fisioterapia respiratoria. Del diagnostico al proyecto terapéutico. Madrid: ED Medica panamericana
- Giménez M., Vergara P. (2001). Prevención y Rehabilitación en Patología Respiratoria Crónica. Fisioterapia, entrenamiento y cuidados respiratorios. Madrid: Ed. Medica Panamericana
- Jull et al. (2009). Latigazo cervical, cefalea y dolor en el cuello. Amsterdam: Ed. Elsevier
- Greenman P. (2005). Principios y Práctica de la Medicina Manual. Buenos Aires: 3ª Ed Medica Panamericana
- Stokes, M (2006). Fisioterapia en la rehabilitación neurológica. Madrid 2ª Ed Elsevier
- Harvey, (2010). Tratamiento de la lesión medular. Guía para fisioterapeutas. Barcelona: Elsevier
- Paeth, B (2006). Experiencias con el concepto Bobath. Fundamentos, tratamientos y casos. 2ª Ed Madrid: Panamericana
- Martínez A (coord.). (2008). Fisioterapia en atención primaria. Madrid: Síntesis
- Martín Zurro A, Cano Pérez JF. (). Atención Primaria. Conceptos, organización y práctica clínica.. Madrid: Ediciones Doyma
- Costa M, López E. (1998). Educación para la Salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida.. Madrid: Pirámide
- Bahr, R., Maehlum, S (2007). Lesiones deportivas. Diagnostico, tratamiento y rehabilitación.. Madrid: Panamerican
- Stanitski, Carl. L. (2004). Lesiones deportivas en la edad escolar.. The orthopedic clinics of north América (Edición española). Madrid: Panamericana
- Kolt, Gregory S., Snyder-Mackler L (2004). Fisioterapia del deporte y ejercicio físico. Madrid: Elsevier
- David, Carol. Lloyd BA, Jill. (2000). Rehabilitación Reumatológica. Madrid ? España: Harcourt,. S.A
- Alegre Alonso C. (2001). Fisioterapia en Reumatología. Madrid: Ed. Asetip SL
- Juan Carlos Duró Pujol (2010). Reumatología clínica. Barcelona: Ed Elsevier
- Meliá Oliva, José Francisco y Valls Barberá, Manuel A. (1998). Fisioterapia en las lesiones del sistema nervioso periférico. Ed Sintesis
- Snell (2006). Neuroanatomía clínica. 6ª Ed., Madrid: Lippincott William & Wilkins-Panamerican S.A.
- Barral, Jean-Pierre (2009). Manipulaciones de los nervios periféricos. Elsevier: Masson
- Jesús Seco Calvo (2016). Específicos de Intervención en Fisioterapia. Madrid: Panamericana
- Jesús Seco Calvo (2016). Fisioterapia en Especialidades Clínicas. Madrid: Panamericana

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

ANATOMÍA I E HISTOLOXÍA/651G01001
ANATOMÍA II/651G01002
CINESITERAPIA XERAL/651G01005
VALORACIÓN FUNCIONAL E PSICOSOCIAL/651G01007
FISIOTERAPIA XERAL/651G01008
BIOMECÁNICA/651G01009
PATOLOXÍA MÉDICO-CIRÚRXICA I/651G01011
CINESITERAPIA: BASES DO EXERCICIO TERAPÉUTICO/651G01013
FISIOTERAPIA MANUAL E OSTEOPÁTICA I/651G01014
FISIOTERAPIA NAS ALTERACIÓNS ESTÁTICAS E DINÁMICAS DO RAQUIS/651G01015
FISIOTERAPIA NEUROLÓXICA E PSICOMOTRIZ/651G01016
FISIOTERAPIA RESPIRATORIA/651G01017

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

PATOLOXÍA MÉDICO-CIRÚRXICA II/651G01018
FISIOTERAPIA MANUAL E OSTEOPÁTICA II/651G01019
REHABILITACIÓN CARDIO-RESPIRATORIA E VASCULAR/651G01020
FISIOTERAPIA NAS DISCAPACIDADES NEUROLÓXICAS E DA VEXEZ/651G01021
FISIOTERAPIA NAS DISFUNCIÓNS DO APARELLO LOCOMOTOR/651G01024

Materias que continúan o temario

ESTANCIAS CLÍNICAS II/651G01036

Observacións

Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se utilizarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías